

Věčná



STRÁŽ

Týdeník Svazu Čechů z Volyně

Ročník V. - Číslo 1

V Zlatci dne 6. ledna 1950

Cena 3 Kčs

Radostný vstup do nového roku

Právě před rokem na začátku pětiletky došlo k hluboké změně v naší cenové politice. Byla opuštěna zásada striktního udržování cen na úředně stanovené výši, tak, jak byly stanoveny válečným řízeným hospodářstvím a pozdějšími úpravami. Tento režim byl sice zachován pro životně nejdůležitější potřeby na základě lístkového a poukazového systému. Mimo to byl však vytvořen volný trh s cenami daleko vyššími, které s počátku byly stanoveny dokonce nad úroveň cen na černém trhu. Tak se alespoň věc jevila a jeví ze stanoviska spotřebitele. Ve skutečnosti ovšem jsou ceny na volném trhu vytvářeny připočtením všeobecné daně k základní ceně, jejíž výše se určuje podle potřeb socialistické akumulace a s ohledem na řízení trhu pomocí cenových rozdílů.

Po jednom roce trvání této nové úpravy je bezesporně, že tato soustava se naprosto osvědčila. Všeobecná daň, která byla ku konci roku přeměněna na nákupní daň, placenou přímo konsumentem, se prokázala jako velmi účinný a pružný instrument naší cenové politiky. Byla vydatným prostředkem k odčerpání přebytečné kupní síly a omezovala vhodně nákupy na volném trhu, který s počátku měl jen omezený rozsah a který nemohl být zvláště bohatě dotován. Je samozřejmé, že hlavní úspěch volného trhu, t. j. naprosté potlačení černého trhu by nemohl být trvalý, kdyby se nepodařilo zvýšenou výrobou rozhojnit zboží. Avšak právě vývoj volného trhu během roku prokázal, že výroba a produktivita v prvním roce pětiletky stoupaly takovou měrou, že se podstatně zlepšilo zásobování, zvyšovala životní úroveň a stoupla vnitřní hodnota naší měny.

Heslo, které razil prezident republiky Klement Gottwald na IX. sjezdu komunistické strany, že budeme volný trh rozšiřovat a ceny snižovat, nezůstalo prázdným heslem, nýbrž našlo své uskutečnění v několikerém snižování cen, t. j. vlastně ve stanovení nižších sazeb nákupní daně na celou řadu artiklů, v rozšíření volného trhu a v dalekosáhlém zlepšení služeb distribuce. V podzimních měsících následovaly rychle za sebou

Na Nový rok v poledne promluvil do rozhlasu prezident republiky Klement Gottwald o výsledcích právě uplynulého roku a o politických, hospodářských a sociálních výhledech do roku 1950.

Slova presidenta republiky svým prostým, nepathetickým a srozumitelným důrazem svědčila o jednom: že náš lidově demokratický řád prošel úspěšně první zkouškou pětiletky a postupně konsolidace našeho veřejného života. Stalo se to k radosti všech pracujících a všech lidí dobré vůle, kteří svou vlast opravdu milují a pro její lepší budoucnost pracují.

President republiky se zvláštním potěšením mohl ukázat na to, že uplynulý rok přinesl již první výsledky vítězného únoru a naší cesty k socialismu. Každý z nás to pocítil ve svém domácím hospodářství, ve zvýšené životní úrovni, a také každý, kdo tyto radostné výsledky vidí a poctivě uznává, zároveň si uvědomuje, že za to především děkujeme práci našich dělníků. Bez práce těchto uvědomělých nositelů socialistické budoucnosti naší vlasti, nebylo by možné ohlásit právě na prahu nového roku další pronikavé snížení cen na volném trhu a uvolnění dalších druhů zboží. President republiky v procentech uvedl, jak stouply platy a důchody, jakého zvýšení dosáhlo naše stavebnictví, naše školství a zdravotní péče ve srovnání s léty předchozími. A nejen to. O tuto vskutku radostnou perspektivu do budoucnosti se stejnou měrou zasloužila naše doprava, naši zemědělci, sdružení v Jednotných zemědělských družstvech, a zcela zvláštní dík a uznání pak náleží našim horníkům a všem ostatním pracujícím, kteří se zasloužili o to, že již první rok pětiletky byl nejen dovršen, ale i daleko překročen.

dvě takové akce k 1. říjnu a k 1. prosinci. Do nového roku vstupujeme s novým dalekosáhlým snížením cen na volném trhu a dalekosáhlým uvolněním zboží, jak to ohlásil ministr vnitřního obchodu František Krajčič. Celkové znamená toto snížení pro spotřebitele úsporu 10 miliard Kčs. Tato úprava vyjadřuje zvýšení život-

Stejně potěšitelná je i bilance našeho zahraničního obchodu. Jestliže ještě rok 1948 vykazoval pasivum, rok 1949 již vykazuje vzestupnou aktivní bilanci. Stalo se tak našim nejužším politickým a hospodářským spojením se Sovětským svazem a s ostatními lidově demokratickými zeměmi. Tento stav se bude i nadále zlepšovat a to s pronikavým vlivem na naše peněžní hospodářství a na stav našeho státního rozpočtu, který letošního roku vykazuje miliardové přebytky se současným poklesem o-běživa.

Z projevu presidenta republiky jasně vyznívalo vědomí, že jsme dobře hospodařili, spolu s pevnou vírou, že svou práci a své schopnosti budeme v příštím roce ještě násobit, aby naše cesta k socialismu byla vskutku cestou vítěznou. Co proti tomu mohou zmocní lži a pomluvy našich nepřátel ať doma nebo za hranicemi? President republiky správně připomněl, že jen slepý nebo opravdu zlý člověk může nevidět, co všechno se u nás již zlepšilo a jak práce poctivých lidí nese zdravé ovoce. A v tomto vědomí, že naše dělnická třída nikdy nedovolí, aby výsledky její práce, píle a námahy byly nepřáteli mařeny, president republiky znovu a vážně varoval všechny rozvrzaváčky a škůdce, kteří ve své zlobě a nenávisti proti všemu lidovému, chtěli bý usilovat o návrat kapitalistického řádu a panského zřízení. Republiku si rozvracet nedáme, opakoval president republiky. V nejužším spojeneckém a přátelském svazku se Sovětským svazem budeme i nadále stát ve frontě světového míru a pokroku, jako budovatelé nového a lepšího života všech, kteří poctivě pracují a za svou práci požívají všech nejvyšších výhod a radostí, jež tato práce každému přináší.

ní úrovně a další zpevnění naší měny. Záleží na pracovním výkonu v druhém roce pětiletky, aby nová cenová politika dosáhla úplného úspěchu, aby vázaný trh vymizel úplně a aby chom došli k jednotné cenové úrovni, zaručující všem pracujícím spravedlivou odměnu za jejich pracovní výkon.

Zemědělství do druhého roku pětiletky

První rok pětiletky byl pro naši zemědělskou výrobu rokem produkčního vzestupu jak ve výrobě rostlinné, tak i živočišné. Po překonání obtíží a škod, které našemu zemědělství způsobilo katastrofální sucho z roku 1947, podařilo se úspěšně zvládnout podzimní přípravu půdy i osev na podzim roku 1948, což byl vlastně první krok do pětiletky. Nová organisace práce umožnila také včasné provedení osevu jarního a tím byly dány předpoklady pro dobrou úrodu v roce 1949. Již během jara se ukazovalo, že sklizeň jak na polích, tak i na lukách bude vydatná. Tím však zároveň rostly starosti o včasné dokončení sklizňových prací.

Stejně jako při přípravě půdy ukázal se však i ve zních význam mechanizace. Rozmnožení strojního parku Státních strojních stanic i mobilizace všech hospodářských strojů, potahů a pracovních sil na vesnici a v neposlední řadě také ochotné přispění dobrovolných pracovních brigád umožnily, že žňové práce byly vykonány bez citelných obtíží a že

úroda se včas dostala pod střechem. Proto závěrečná zpráva, kterou ministr zemědělství Julius Duriš podal o průběhu žni vlně, dosvědčovala, že nástup zemědělství do pětiletky byl úspěšný. Zatím co v plnění úkolů dvouletky se zemědělství značně opozdilo, v prvním roce pětiletky předstihla zemědělská výroba již v četných úsecích stanovené úkoly. Tak průměrný hektarový výnos pšenice dosáhl 19,8 q, zatím co plán počítal se 17,8 q. Hektarový výnos žita činil 18,9 q proti plánovanému 17,09 q, ječmene 19,6 q proti 17,7 q, ovsa 17,6 q proti plánovaným 17,4 q. Zlepšení projevilo se také v oboru výroby živočišné a to jak ve zvýšených stávech hospodářských zvířat, tak i v produkci mléčné a snůšce vajec.

Do druhého roku pětiletky vstupuje zemědělství samozřejmě se závazkem, že dobré výsledky roku předchozího nejen udrží, nýbrž ještě vystupňuje. Je to závazek vyplývající ze základních směrnic našeho budovatelského plánu, jak je formuloval na IX. sjezdu KSČ její předseda prezident republiky Klement

Gottwald: zajistit a stále zlepšovat výživu lidu. Z toho ovšem logicky následuje, že nestačí jen dobrou úrodu na polích vypěstovat a sklídit, ale že je nutno stejně bedlivou pozornost a stejně svědomitou péčí věnovat výkupu zemědělských výrobků. Předpokladem k tomu je uzavírání smluv v zemědělství, které zanedlouho bude znovu probíhat na naší vesnici a při jehož provádění musíme zhodnotit všechny dobré i špatné zkušenosti z prvního roku pětiletky. Smluvní závazky, které naši rolníci v příštích týdnech sjednají na základě rozpisů provedených místními národními výbory, musí být zárukou, nejen pro rolníka, že výsledky jeho práce budou řádně zhodnoceny, ale také závazným slibem řádného a přesného plnění dodávkových smluv. Splnění dodávkových smluv je velkou a odpovědnou povinností našich rolníků vůči dělnické třídě a ostatním pracujícím složkám, povinností založenou na společném usilování dosáhnouti co nejdříve konečného cíle našeho budovatelského úsilí — socialismu.

J. B. Foerster, nestor českých hudebních skladatelů

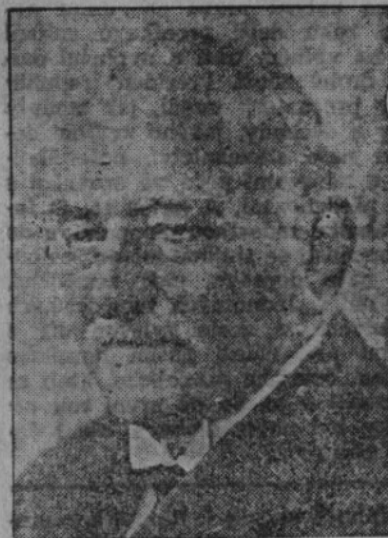
Dne 30. prosince 1949 oslavil náš nejstarší hudební skladatel Josef Bohuslav Foerster své devadesáté narozeniny.

J. B. Foerster se narodil v Praze jako první syn J. Foerstra, ředitele kůru a skladatele chrámové hudby. Na přání otce studoval na technice, ale láska k hudbě nakonec rozhodla o jeho budoucnosti. Po ukončení studií na varhanické škole nastoupil dráhu svého otce — stal se varhaníkem u sv. Vojtěcha, kde u varhan vystřídal Ant. Dvořáka. Hned na začátku své tvorby pochopil, že nemůže tvořit jenom podle vzoru našeho největšího mistra B. Smetany, ale že toto umění musí prohlubovat.

A to důsledně plní. Z jeho tvorby zvláště vynikají jeho symfonie, opery, hudba komorní a sbory.

Oper napsal celkem šest, některé dokonce na vlastní libreto. Byla to díla, která znamenala jasně vyslovený program v české moderní hudbě dramatické, odtud i jeho pronikavý účinek na hudbu současnou.

Ve svých pěti symfoniích vyjadřuje vlastní duševní stav. Všechny mají určitý citový a myšlenkový obsah, takže bychom každou mohli nazvat duchovním dramatem.



Též hudbu komorní rozšířil několika svými skladbami. Jsou to hlavně smyčcová kvarteta a tria.

Nejnámější z Foerstrovy tvorby jsou jeho sbory, které patří mezi nejoblíbenější a nejčastěji zpívané. Jsou

komponovány většinou na slova našeho „básníka domova“ Jos. V. Sládka.

Životní úděl J. B. Foerstra nebyl lehký, ani radostný. Celých pětadvacet let žil v cizině, ač premiéry všech jeho děl byly v Praze. Mladí hudebníci, kteří jej chtěli dostat do Prahy, neměli tolik moci, aby přemohli nepřázeň pražských hudebních kruhů, které Foerstrovo dílo odstrkovaly a držely se vyježděných kolejí.

Jak bylo Foerstrovi v cizině, o tom svědčí nejlépe slova, která napsal svým přátelům, „Neveselý život vedli u nás všichni skladatelé, ale tak, jako mně, ještě nikomu nevyráželi pero z ruky... Jeho dlouholeté přání vrátit se domů se splnilo teprve po první světové válce.

Záhy na to se stal profesorem na konservatoři a konečně i prezidentem České akademie věd a umění.

Za své zásluhy roku 1945 jmenován Národním umělcem, čímž se mu dostalo od svého lidu zasloužené pocty.

Svého slavného jubilea se dožívá v plné životní síle a tvůrčí schopnosti. Jest si jenom přát, aby ještě dlouho nám byl ve zdraví a síle zachován. Jaroslav Fiala.



Návrh plánu činnosti Svazu Čechů z Volyně pro rok 1950

Svaz Čechů z Volyně je zájmová organizace krajanů reemigrantů z Volyně a jako taková řeší v první řadě specifické problémy související s reemigrací a hospodářským, kulturním a politickým splynutím vol. Čechů s domácím prostředím. K dosažení tohoto účelu bude Svaz Čechů z Volyně působit těmito prostředky:

1. Bude pokračovat ve vydávání zájmového týdeníku Věrná stráž. Časopis bude zaměřen vedle informační na všeobecně vzdělávací, osvětovou, uvědomovací a politicky i kulturně výchovnou činnost se zřetelem k asimilačnímu procesu vol. krajanů. Při tom bude v první řadě propagovat přátelství našich národů s národy SSSR, zeměmi lidových demokracií a všemi pokrokovými a mírumilovnými lidmi na světě. Soustavně povede ruskou, příležitostně polskou nebo ukrajinskou stránku.

2. SČzV bude působit k definitivnímu vyřešení majetkoprávních problémů vol. Čechů, které jsou zdrojem nespokojenosti v jejich řadách. Především bude vyvinuta snaha o vyřešení otázky úhrady za majetek ponechaný na Volyni resp. o jeho převod na úhradu splátek za majetek přidělený vol. Čechům v ČSR.

3. Svaz Čechů z Volyně bude přispívat ke zvyšování kulturní úrovně vol. Čechů. Za tím účelem uspořádá 3. [závěrečnou] olympiádu lidového umění a tvorby volyn. Čechů, jejímž účelem bude především propagace čs.-sovětského přátelství a lidového umění slovanských národů. Třetí olympiáda bude uspořádána jako příprava k STM a definitivnímu zapojení především vol. mládeže do kulturního dění ve vlasti. SČzV zúčastní se jedním souborem STM a provede nábor i mezi jednotlivci. Lidový soubor při SČzV uspořádá příležitostně samostatné večery: ruský, polský, ukrajinský, vyslovení pro žateckou posádku a zájezdy do obcí žateckého okresu. 28. ledna 1950 bude uspořádán v Žatci ples vol. Čechů.

4. Svaz Čechů z Volyně připraví materiál k vydání dějin České Volyně a sborníku o účasti vol. Čechů ve druhém odboji.

5. Bude provedena mezi vol. Čechy popularisace Jednotných zemědělských družstev pod heslem: Každý volynský Čech — vzorným členem JZD!

6. Bude vykonáván patronát nad voj. út. „Vol. Čechů“ a „Dětským domovem“ v Žatci.

7. Zaměstnanci SČzV odpracují 1.000 hodin na zemědělských pracích na státních statcích na Žatecku.

Likvidace sekretariátů a odboček Československého ústavu zahranič- ního

Podle vládního unesení končí ke dni 31. XII. 1949 hromadná reemigrační okce. K tomuto dni se také likvidují sekretariáty ČÚZ a jejich agenda přechází plně na národní výbory.

Při národních výborech budou reemigrantští důvěrníci pro styk s lidovou správou. Tím se sesiluje zájem národních výborů o reemigrační agendu a potřeby krajanů — navrátílců.

Současně se rozchází odbočky ČÚZ, které měly za úkol pomáhat reemigrantům v první době při budování existencí ve vlasti. Tento úkol také záslužným způsobem splnily. Nyní však jejich činnost poklesla, protože reemigranti se sžili s domovem.

Prosíme, aby toto sdělení bylo vzato na vědomí.

*

Oznamujeme na četné dotazy, že zástupce SČzV v Praze škpř. ing. Jaroslav Kozák je od nového roku pouze jeden den v týdnu v Praze a to v pondělí. Jeho nynější adresa je: Praha XIX, Dejvická 35, II. posch., telefon 73774.

*

Novotný Rostislav, který žádal Svaz Čechů z Volyně o některé informace, nechtě ohlásí svoji adresu. Jinak jeho dopis nemůže být zodpovězen.

Budujeme sociální fond

M. Zajíček, Opárno 11, p. Velením zaslal na sociální fond 150,- Kčs. Srdečně děkujeme.

Benda Václav, Skupice 5, p. Postoloprty, věnoval na sociální fond — k podpoře sirotků po padlých volynských Čechů — 150,- Kčs. — Srdečný dík!

IV. PLES volynských Čechů v Žatci

Vzhledem k mimořádnému zájmu o plesy pořádané každoročně Svazem Čechů z Volyně v Žatci bude letos uspořádán tento tradiční již podnik v sobotu 28. I. od 17 hod. ve třech největších sálech v Žatci a to na Sřelnici, v Sokolovně a v novém sále býv. sokolovny Vlastislav Pod sřelnicí. Budou hrát lidové soubory dechové, smyčcové, smíšené a jazzové hudby. Připravuje se rovněž kulturní pořad.

Bude vyprodán pouze omezený počet vstupenek, aby žádná místnost nebyla přeplněna. Hlaste se proto včas o vstupenky osobně nebo písemně v kanceláři SČzV v Žatci u krajana Pavlíka. Rovněž počet rezervovaných stolků je malý. Budou proto uvolněny jen pro ty, kdo se dříve přihlásí.

Tradiční ples SČzV bude dostaveníčkem našich krajanů z daleka široka, dokonce z Moravy. Zveme proto všechny, kdo se k nám hlásí, stejně naše krajanů jako naše přátele a příznivce a těšíme se na upřímnou a srdečnou, prostou a přátelskou volynskou zábavu.

Pořadatelstvo.

Různé zprávy



Úspěch krajana Hakena v Národním divadle v Praze

Národní divadlo v Praze má toho času jednoho z nejlepších basistů nejen v ČSR, ale i v Evropě. Je jím Eduard Haken, volyňský Čech. Poslední jeho premiéra byla ruská opera „Ivan Susanin“, která byla nastudována k 70. narozeninám J. V. Stalina. Téměř po padesáti letech se objevila na scéně Národního divadla v Praze znovu ruská opera Michaila Ivanoviče Glinky: Ivan Susanin. Poprvé byla tato opera nastudována před 83 lety Bedřichem Smetanou.

Všechna náš denní tisk přinesl nadšené referáty. Poslechněme si, co psali o výkonu našeho krajana noviny, skoro všechny byly stejné, a tak jen jednu kritiku ze Svobodného slova: „Titulní roli vytvořil s pozoruhodným úspěchem Eduard Haken. Vybalvil svého hrdinu kladnými rysy, v nichž převažuje jeho vlastenectví, a znamenitým výkonem, který vrcholí v lesní scéně IV. obrazu, nadchl obecenstvo k neutichajícím ovacím.“

Blahopřejte našemu krajanu k úspěchu.



Ochotnická divadla

Všem, kdož se nás ptali a žádali, abychom jim poslali nějaké divadelní hry sdělujeme, že ve vlasti musí být na každé hraní divadla povolení od Okresní rady osvětové, která je v každém okresním městě. Tam si zajděte a požádejte inspektora ORO o radu co hrát. Každý inspektor ORO vám velmi ochotně poradí, pomůže a dá k nahlédnutí seznam her hodících se pro vás. Tím také odpovídáme krajance M. Z. ze Stráže č. 28 u Ta-

chova a rovněž krajanu H. A. z Bochova č. 100 okr. Toužím. Je to krásné, že naši krajane začínají se znovu zajímat o ochotnické divadlo. Jen se nebojte a s chutí do toho, uvidíte, že se vám to podaří! L.

K dotazu krajana Antonína Menzla ze Žlutic sdělujeme, že volyň. Češi nejsou osvobozeni od povinnosti placení sociálního (starobního) pojištění.

Poděkování. Redakce a administrace Věrné stráže děkuje touto cestou za všechna milá blahopřání k svátkům a novému roku.

Od administrace

Do tohoto čísla přikládáme složenky na předplatné pro rok 1950. Prosíme všechny naše odběratele, aby nám v zájmu věci poukázali pokud možno nejdříve příslušnou částku 150,— Kčs. — Děkujeme.

Tiskový fond SČzV

Na křtinách u p. Miloslava Vegricha, konaných dne 18. XII. 1949 v Rusíně, okr. Krnov, bylo vybráno 1.235,— Kčs na tiskový fond Věrné stráže. — Děkujeme touto cestou za projev pochopení pro společnou věc a přejeme novokřtenci hodně zdraví.

Chudoba Václav, Krnov, Chafovská 23, věnoval na tiskový fond Věrné stráže 50,— Kčs. — Srdečně děkujeme!

Na tiskový fond přispěli: Miluše Killerová, Praha XVIII, Masarykova voj. nemocnice — 100,— Kčs a Krbec Antonín, Libočany 38 — 50,— Kčs. Děkujeme.



Upozornění. Upozorňuji volyňské krajany, že již téměř rok nevedu knihkupectví v Podbořanech a prosím tedy, aby objednávky knih nebyly adresovány na mé jméno, poněvadž je nemohu vyřídit. Býv. moje knihkupectví vede Narpa, n. p., Podbořany. J. Foitík.

Veselý Karel, Sítiny 30, p. Mnichov u M. L., hledá svého spolužáka a krajana Ivana Plísku z Frydšova, okr. Mukačevo. Prosíme krajany, kteří o něm vědí — a zvláště bývalé příslušníky čs. zahr. armády v SSSR — aby zprávy podali jak nejrychleji.

Všem bývalým občanům selrady Moskovštiny na Volyni a též všem přátelům a známým mnoho štěstí a zdraví v Novém roce 1950 přeji bývalí členové selrady: předseda Teofil Konášek a sekretář Josef Salák.



Dne 6. ledna t. r. dožila se naše drahá maminka a babička Hedvika Chudobová v Chotiněvsi, čp. 47, okr. Litoměřice požehnaného věku 70 let ve zdraví, svěžesti a spokojenosti, která je radostným výsledkem života, naplněného odříkáním, prací a láskou.

Do dalších let jí přeji všechno nejlepší!

děti a vnuci.

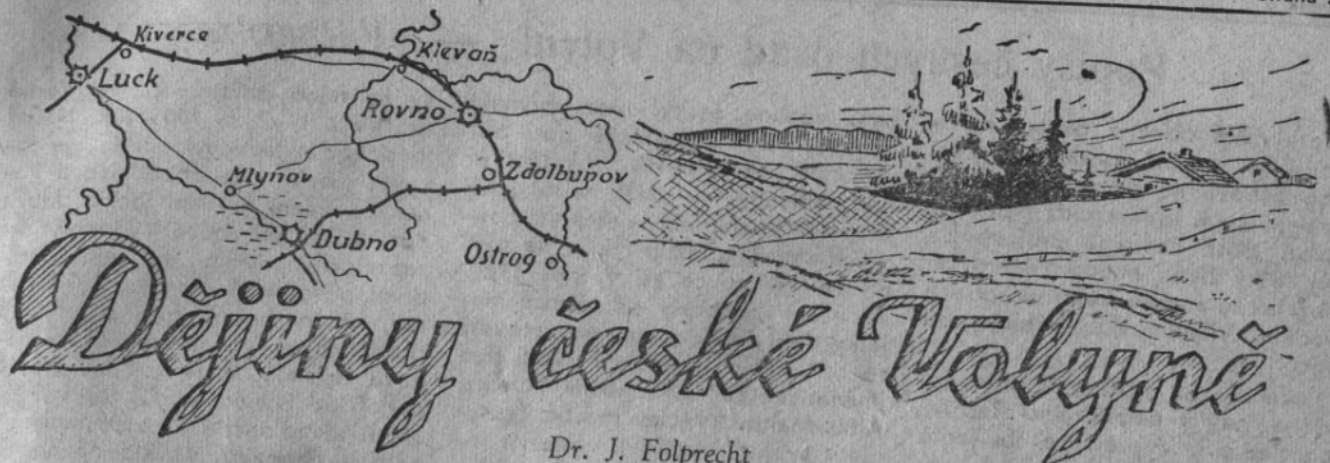


Dne 26. XII. 1949 dožila se naše drahá tetička Marie Bajerová, bytem Český Jiřetín čp. 28, okr. Litvínov, svých 49. narozenin.

Se srdcem, plným radosti a lásky, přistupuji při té příležitosti k Vám, abych Vám vyslovila své nejvroucnější přání trvalého zdraví a vysokého bezstarostného stáří.

Kéž Všemohoucí Bůh sešle Vám své požehnání mírou nejvrchovatější! Nikdy v mém srdci neuhasne vděčnost za vše, co jste pro mne vykonal.

Marie Vršovská s manželem.



Dějiny české Volyně

Dr. J. Folprecht

Je povinností nás všech, abychom zachovali nejen zprávy o životě volyňských krajanů, nyní reemigrantů, nýbrž i jejich osvětové, hospodářské a průmyslové snahy a jejich zápas o t. zv. českou církev volyňskou. Zprávy krajanů samých rychle vyprcháají, slábnou a směšují se rozličnými údaji ústních podání často až do nevěrohodnosti. Proto je však ještě nejvyšší čas je zachytiti.

Moje práce, zde podávaná, je přece jen — přes mé úsilí — pouhým motivem k tomu, aby vyvolala odezvu těch, kteří život Volyňských buď ještě mohli osobně sledovati nebo mají zápisky, se kterými, právě tak jako s tištěnými prameny, se musí zacházeti jen velmi opatrně. Každá připomínka bude vítána a práce moje by vykonala už tím svůj úkol, kdyby vyvolala další odezvy i opravy.

I. Český přechod na Volyni Emigrační důvody náboženské

K poměrně velmi vysokému počtu našich vystěhovalců připojili se Čechové volyňští v třetí čtvrtině XIX. stol. jako emigrace hospodářská, ale smíšená s emigrací náboženskou století dřívějších. Tato náboženská emigrace má své kořeny už v prvních exulantech za Ferdinanda I. po r. 1548; v Poznaňsku bylo už v té době několik českobratrských vesnic pod záštitou polských šlechticů. Když byl dne 4. května 1548 vydán tímto králem po válce šmalkaldské mandát náboženský, odcházeli čeští bratři do Pruska, Saska a do Polska.

Byli potom rozmnoženi exulanti pobělohorskými za Ferdinanda II., Leopolda I., v XVIII. stol. za Josefa I. a zvláště za Karla VI., jenž vydal r. 1717 hrdelní řád a nařízení o soustavném pronásledování kacířů. Apelační soud se musil řídit právním souborem, zvaným pragmatica Carolina z r. 1721, jehož tresty byly velmi kruté.

Politické i náboženské poměry v Sasku, Prusku i Polsku se velmi často měnily a exulanti proto byli nuceni voliti nová místa svého pobytu. Tak po třetím dělení Polska odebrala se část emigrantů ze vsi Bralin a Slez-

sku r. 1802 do gubernie piotrkovské a založila vesnice Zelov a Kucov.

Ze Zelova odešlo koncem padesátých let minulého století několik českobratrských rodin dále na východ do volyňské gubernie a založilo tam obce Pohořelce a Podhájce.

Nejstarší volyňskou českou osadou je Lutardovka (z r. 1863), která však nebyla založena spolu se zemědělskou emigrací českou v letech šedesátých.

To byly první české osady na Volyni. Počátek tedy byl učiněn z emigrace náboženské, ale už také z důvodů hospodářských.

Důvody politické

Byly však i jiné příčiny, které vedly k našemu vystěhovalectví na Volyni. K náboženským tu přistupují i příčiny politické, které v těch dobách spolupůsobily, že se stále více rozmnožovalo stěhování do Ameriky, hlavně do Spojených států.

Čechové byli v této době úplně zklamáni vývojem politických poměrů v Rakousku. Byli zklamáni předně politickými výsledky z r. 1848, dále hlavně nesplněnými silby císařovými i jeho vlád: po prohrané válce s Pruskem r. 1866 a po provedení dualistického zřízení ministrem Benstem r. 1867 stal se vzduch v Čechách téměř nedychatelným. Tato uvědomělá těžká atmosféra, která vedla mnoho našich lidí k emigraci za Atlantický oceán, přenášela se jaksi neuvědoměle i do nejširších českých vrstev a spojovala se s mnoha jinými důvody, touhy emigrační podporujícími.

Tyto důvody souvisely spolu politicky i sociálně, ano, byly ještě komplikovány důvody náboženskými, které hlavně působily v Americe, ale které se projevily — třeba z jiných důvodů — i jinde, také však na Volyni.

Poměry politické, trvajících nepřátelstvím Habsburků a zaujetím Němců, působily dvojnásobně na český lid pracující vůbec, neboť pozoroval čím dále tím zřetelněji, že politické, národnostní a hospodářské poměry v Rakousku jsou nerozlučně spojeny a

že pracují ve prospěch Němců a na úkor Čechů.

Slovanský sjezd v Moskvě r. 1867

Na velké universitní schůzi, konané za Slovanského sjezdu v Moskvě, přimlouval se s velkým nadšením člen společenstva selského hospodářství N. A. Žerebcov za to, aby Čechové, kteří v tom čase odcházejí houfně do Ameriky, stěhovali se raději do Ruska. Ukazuje k tomu, že veliké události poslední doby způsobil, že selské hospodářství ruské počíná opouštět zastaralé formy hospodaření a přizpůsobuje se novým dobovým potřebám. A je mnoho prostoru volného v Rusku. Od severních lesnatých krajů až po Krym může sedlák s nevelikým kapitálem nabýti majetku a dobrého živobytí. . . Stěhování do Ameriky vyžaduje značného nákladu, přisídlení do Ruska by bylo čtyřikrát lacinější. A zde Čech neztratí svou národnost, kdežto v Americe, když ne sám, tedy jeho potomci třeba už v první emigraci se poameričtí. Čech však ještě vedle toho bude si vždy vědom toho, že vykonal užitečnou věc pro jiný slovanský národ. . . Dále pravil Žerebcov: Moskevská společnost selského hospodaření vytvořila komisi, jež vejde v přímý styk s komitétem českým, který by bylo třeba zřídití za účelem usnadnění přisídlování na Rus. Tyto komise budou pečovatí také o to, aby každý přistěhovalec zaujal v Rusku takové místo, které se pro něho nejlépe hodí.

S ruské strany tedy už zde určitý plán byl právě se zřením k tomu, že tolik Čechů v té době odcházelo do Ameriky a že slovanské země byly emigračně zanedbávány.

O důsledcích jednání na Slovanském sjezdu v Moskvě r. 1867, kterého se zúčastnili i Fr. Palacký, Fr. L. Rieger a dr. Fr. Brauner, projevují se rozličné názory. Připisuje se i Palackému návrh, aby na rozdělené šlechtické, hlavně polské majetky byli povoláni jako kolonisté Češi a představil je jako nikoli katolíky, nýbrž jako potomky husitů.

Popisy českých osad na Volyni — Vilémovka

Tato malá obec v okrese horochovském, značně vysunutá z českého ostrova na Volyni na západ, svým jménem prozrazující německý původ, dosti obstojně projevovала svůj český život. Jméno Vilémovka, neboť jak se z německého ve spisech uvádělo Vilhelmovka, vzniklo asi takto:

Pozemky, na nichž byla obec založena, patřily německému šlechtici von Rau-ovi. Vypráví se, že tento Rau měl několik dcer, z nichž byly známy Vilhelmina, Sofie a Jadviga. Když dcery dospěly, rozdělil Rau mezi ně své pozemky. Poněvadž v té době se na pozemcích již stavělo a vznikaly obce, pojmenoval starý pán nově vzniklé osady jménem svých dcer a tak vznikly: Vilhelmovka, Jadvinovka a Sofievka (polsky se psalo Zofjówka). Později, když Vilémovka byla již českou osadou, pomýšleli občané na její přejmenování. Bylo již několik návrhů na nová jména, z nichž se hodně zamlouvaly Aleksejevka — po velikém knížeti Aleksejevovi — a české jméno Stromovka, poněvadž obec měla skutečně poměrně hodně zahrad i stromů na polích. Ruské úřady samozřejmě přijaly a schválily návrh Aleksejevky a již také na začátku první světové války byla obec úředně takto jmenována. Ovšem, pojmenování padlo, poněvadž obec se na nešťěstí nacházela v místě, kde se několikrát za válku přeháněla fronta a na vojenských mapách byla všude uváděna jako Vilémovka a tak zůstalo zase při starém jménu.

Obec vznikla pravděpodobně asi kolem roku 1890 a sice tím způsobem, že dělníci, kteří u Rau-a pracovali na lesních pracích — veškeré jeho pozemky byly zarostlé staletými lesy — dostali povolení ke stavbě lesních baráček, aby měli kde bydlet. Tito dělníci byli také většinou Němci a časem jich přibývalo, takže vznikla celá obec, vystavěná po vzoru ostatních německých osad na Volyni a v Rusku vůbec: jediná dlouhá ulice, vedoucí prostředkem katastru a po obou stranách usedlosti a pozemky. Tak se tedy stalo, že Vilémovka měla pouze jedinou ulici, ač měla kolem půldruha kilometru délky.

Příchod Čechů do Vilémovky se děl poznenáhlu. Prvním se zde usadil Jakub Heller, sám sice Němec, ale měl za manželku Češku z domu Šaldovou a více se hlásil k Čechům než k Němcům a také domácnost

byla vedena česky. Mezi prvními obyvateli byl znám také pod přídomkem „Humenník“, z ukrajinského „humennyj“ — šafář, neboť jeho otec byl dlouhá léta šafářem na panských statcích. Jakub Heller se usadil ve Vilémovce asi v roce 1900. Za ním vykupovaly od Němců majetky další české rodiny a usazovaly se zde. Z nich je možno uvést tato jména: Jan Žáček, Vladimír Havelka, Alois Matouš, Václav Hradec (zahynul v poslední světové válce i s rodinou v Cholevočích, zavražděn banderovci), Alois Mlejnek, Josef Strnad a František Cihla. Všichni zde uvedení se přistěhovali do Vilémovky již z jiných, na Volyni existujících českých osad. Někteří z nich — na př. Matouš, Havelka a jiní pocházeli ze Sklíně, sousední české osady, kterou v určitém ohledu bylo možno nazvat mateřskou obcí Vilémovky, a která byla založena asi v roce 1884.

Vilémovka neměla mnoho pozemků a většina občanů patřila mezi maľorolníky. Převládaly usedlosti 5—6 ha, ač byly některé také mnohem větší a také některé zase menší. Celková plocha katastru činila 386 morgů (1 morg asi 0,60 ha). Jak již řečeno, Češi se zde usidlovali postupně a tím byl nečeský živel vytlačován, ač určitý charakter smíšené obce Vilémovce zůstal až do vypuknutí druhé světové války, přesněji řečeno do roku 1940, kdy zbytek Němců odcestoval do Německa a většína půdy přešla do českých rukou. V roce 1939 rozdělení pozemků se představovalo asi takto:

Češi vlastnili 281 morgů, německí kolonisté 73 morgů, Poláci 16 morgů, Ukrajinci 16 morgů. Veškerá půda se obdělávala. Lesy se nezachovaly a luka zde nebyla. Obec měla hodně a dosti dobře vedených ovocných sadů.

Cena pozemků se představovala asi takto: V roce 1905 byla zde zakoupena pětihektarová usedlost se stavbami za 1280 rublů, což činilo 256 rublů za ha se stavbami, kdežto v roce 1939 cena 1 ha pozemků kolísala již od 400—450 rublů za jeden ha holé půdy.

Stavby byly v obci jen dřevěné, poněvadž původní nadbytek lesního materiálu přímo pobízel, aby se z něho stavělo.

První škola u nás vznikla v posledních letech před první světovou válkou a sice v roce 1910. Prvním učitelem byl Josef Čurda. Vzpomín-

ky na něho jsem uvedl ve Věrné strážní čís. 1—2 za 1949 rok. Nebyl to sice kvalifikovaný učitel, ale takových bylo v té době více a konečně svému poslání dosti dobře dostál. Do dějin obce Vilémovky se zapsal chvalně tím, že sem uvedl první ochotnické divadlo. Byl bych rád, kdyby podrobnosti o prvních divadlech ve Vilémovce někdo laskavě doplnil. Seménko jím zaseté mělo tak živnou půdu, že ochotnické divadlo zde již více nevymizelo a naopak, uvádělo na scénu i velmi těžké kusy. Školu měla obec samostatně, kdežto divadla se hrála nejčastěji společně se Sklíní českou a to buď ve Sklíní v sále „U Holasů“ nebo ve Vilémovce u Hokšů. Po odchodu Čurdy z naší obce ujal se vedení divadelního spolku jeden z velmi rozšafných občanů naší obce, dnes již několik let zemřelý Josef Hybler. Pod jeho zdárným vedením divadelní spolek dal ty nejlepší důkazy své zdatnosti. Josef Hybler zavedl rovněž novinku, která se krásně ujala a stala se zde zvykem — před zahájením divadelního představení zpívaly se národní české a slovenské písně.

Čeští kolonisté začali zde pěstovat také chmel, který se zde dosti dobře dařil. Nejvytrvalejším chmelářem byl Alois Matouš, který jediný se svojí chmelnicí přešel i velkou hospodářskou krizí za dob Polska, kdy tak mnoho chmelnic bylo likvidováno.

Klidnou hladinu obecního života Vilémovky rozčeřila zpráva o vypuknutí první světové války. Dosah této zprávy však nikdo ani dobře nechápal, neboť nikdo si také nedovedl představit tu zkázu, jakou může válka přinést. V té době ožily vzpomínky pamětníků a účastníků války v 1866 a ve hloučcích byly vyprávěny ty nejrozmanitější příběhy. Dalším překvapením byl odvod, v němž nastoupili: Felix Konopka, Václav Hybler, Václav Kačírek, Josef Švorc. Další jako záloha byli vzati do armády: Josef Tvrdý, František Hnízda, Josef Žáček, Jan Tobolka, František Hokeš a František Svatuška. Poslední — Hokeš a Svatuška byli po nějakém čase pro nemoc propuštěni domů. Ani na tom však nebyl konec a vyčerpaná ruská armáda potřebovala další posily a tak jako druhá reserva nastoupili Václav Tvrdý a Vladimír Hokeš, jehož také po čase pro nemoc propustili. (Pokrač.)



Д. МЕДВЕДЕВ,
Герой Советского Союза

Летом 1942 года в Ровенскую область, занятую тогда немецкими оккупантами, был заброшен партизанский отряд под командованием Д. Н. Медведева. Отряд из восьмидесяти добровольцев сформировался в Москве и в тыл врага перебрасывался отдельными группами, на самолетах. В намеченном месте, на границе Ровенской области, группы соединились, и отряд направился пешком в Сарненские леса.

Там и разбили лагерь. Местное население стало верным и надежным помощником партизан. В одиночку и группами жители шли в отряд, чтобы бороться с гитлеровцами.

Основная задача отряда — это разведка в тылу врага. В короткий срок были организованы разведывательные группы в ближайших городах и на крупных железнодорожных станциях. Радиосвязь отряда с Москвой была постоянной. Часто из Москвы прилетали самолеты с боеприпасами и продуктами.

Обо всем этом рассказано в первой части книги „Это было под Ровно“. Ниже печатается в сокращенном виде вторая часть.

По шоссе Ровно—Ковель едут три фурманки. И хоть в запряжке хорошие, сытые лошади, фурманки движутся не спеша.

На первой — немецкий офицер. Он сидит вытянувшись, важно, равнодушно и презрительно поглядывая вокруг. С ним рядом — человек в защитной военной форме, с белой повязкой на рукаве и тюрбана на пилотке. Так одеваются предатели, состоящие на службе у немцев.

На двух других фурманках полно полицейских. Одеты они пестро. На одном — военные брюки и простоя деревенский пиджак, на дру-

гом — китель, на голове картуз, на третьем — красноармейская гимнастерка, с которой сняты погоны. Ясно, что вся их одежда содрана с других. Но и у них на рукавах белые повязки с немецкой надписью „шцуполицай“.

Если на первой фурманке немецкий офицер и полицейский, видимо, старший, сидят чинно, то на двух других хлопцы, развалившись, горланят песни и дымят самосад.

Картина по тем временам обычная: бандиты с офицером-немцем во главе едут в какое-нибудь село громить жителей за непокорность.

Шоссе прямое и открытое. По сторонам — поля и луга, поодаль — леса. Движение на дороге довольно оживленное. Время от времени грузовая или легковая немецкая машина, идущая на большой скорости, пронесется мимо фурманок. Поэтому они плетутся, прижимаясь к самому кювету.

Когда какая-нибудь машина обгоняет фурманки или идет им навстречу, офицер еще больше подтягивается, злобно покрикивает на горлающую братию и приветствует встречных немцев, выбрасывая правую руку вперед чуть выше головы с восклицанием „Хайль Гитлер!“. Ясно, что офицеру-немцу противно тащиться на фурманке со сбродом „нижней расы“, когда другие его коллеги проносятся мимо в конфортабельных машинах.

Фурманки уже три часа двигаются по шоссе, пугая жителей придорожных хуторов. При их появлениях все скрываются в хаты и испуганно выглядывают из окон.

Но вот впереди на шоссе показалась большая легковая машина. Дорога здесь идет среди поля. Офицер на фурманке привстал, поглядывая внимательно вокруг. Кроме этой машины, ни впереди, ни впереди никого не видно. Тогда повернувшись к задним фурманкам,

он поднял руку. Песни и гам мгновенно смолкли. Все насторожились.

Машина все ближе. Сидевший рядом с офицером полицай соскочил с фурманки и быстро пошел вперед. Как только легковая машина поровнялась с ним, он спокойно, как на учении, бросил в нее противотанковую гранату. Разрыв гранаты пришелся позади машины. Воздушная взрывная волна с силой толкнула машину, и блестящий „опель-адмирал“ мгновенно опрокинулся в придорожный кювет.

С фурманок все соскочили и с оружием наизготовку кинулись к опрокинутой машине, около которой уже стоял немецкий офицер.

— Молодец, Приходько! — сказал он на чистом русском языке человеку, который бросил гранату. — Хорошо рассчитал. И машину перевернул, и пассажиры, кажется, живы. Давай-ка выскакивать!

Когда из машины вытащили двух испуганных и немного окровавленных немцев, этот же офицер выговорил с ними по-немецки:

Господа, прошу не беспокоиться. Я лейтенант немецкой армии Пауль Зиберт. С кем имею честь разговаривать.

Рыжеватый, полный пожилой немец, приводя себя в порядок, ответил:

— Я майор немецкой армии граф Гаан, начальник отдела рейхскомиссариата для Украины. А со мною, — он указал на другого, — имперский советник связи Райс, приехавший из Берлина.

— Очень, очень приятно! — сказал офицер. — Ваша машина пострадала, прошу пересесть на повозку.

— Объясните, в чем дело? — Я ничего не понимаю.

Гаан собирался еще что-то выяснить, но офицер кивнул своим людям. Те схватили немцев, связали им руки и уложили на фурманки.

(Продолжение следует)



Naši staří odcházejí

Dne 31. prosince 1949 jsme doprovdili na poslední cestě jednoho z našich starší krajauské generace Josefa Židlického, nar. r. 1894 v Kupičově na Volyni. Zesnul tiše po dlouhé nemoci dne 29. XII. 1949 v žatecké nemocnici.

Život každého z nás začíná a končí. Končí stejně prostě jako je jeho začátek. Po celoživotních trampotách lidé odcházejí a my, žijící v jejich kruhu zesnulí žili, truchlíme nad jejich odchodem a tím více želíme ztráty našich drahých čím více jejich život byl naplněn prací nejenom pro sebe, ale i pro nás všechny, pro národ, pro vlast. A takový byl i život Josefa Židlického. Narodil se a své dětství prožil v čistém prostředí vesnickém a tradičně po svém otci i dědovi pilnul k hudbě. Zamíloval si prostou hudbu lidovou a ta mu byla utěšitelkou i učitelkou; s ní rostl v bolesti i v radosti.

V době první světové války vstoupil do řad čs. legií v Rusku a hned odešel za hlasem svého srdce — k hudbě. Když se vrátil po dlouhé válečné době domů, věnoval se zvláště Sboru dobrovolných hasičů, při němž založil a vedl početnou hasičskou hudbu.

Druhá světová válka jej zastihla již v pokročilém věku. Těžce nesl okupaci vlasti a později i České Volyně. Zůstal však neotřesen ve své pevné víře ve vítězství spravedlivé věci. S touto vírou žil a jeho nejvtší útěchou byl návrat do vlasti a shledání se synem, který šel dobývat rodnou zemi svobodu. Doufal, že si ve vlasti zařídí šťastný život a bude moci v klidu prožít své stáří. Avšak, osud, jenž má tak nevyzpytatelné cesty, chtěl jinak. Když se v roce 1947 dostal konečně do vlasti, zemřel mu krátce na to jeho milovaný syn. První velká naděje starého otce zklamala. Avšak kalich utrpení tím nebyl dopit. V červnu minulého roku mu zemřela manželka. Pod tíhou těchto ztrát jeho chatrné zdraví se úplně podlomilo a on odešel za svým synem a manželkou. Zůstalo nespěně přání radostného života ve vlasti. Želíme hluboce jeho odchodu a přejeme mu sladký spánek a lehké odpočinutí v zemi milované. -ck-



S nezmenšeným žalem v srdcích vzpomínáme třetního výročí smrti našeho milovaného syna Oldřicha Holuba, nar. 28. VII. 1928 v Kupičově na Volyni. — Oldo! Vzpomínáme a nikdy nezapomeneme na Tvé dobré srdce a upřímnou povahu.

„Co činí Bůh, vše dobré jest. Ač kalich hořkým zdá se, jež někdy k rtům nám ráčí nést. Však víme, že jest nám k spáse.“
S láskou a žalem vzpomíná matka a sestra Zdena.

Oznámení

S bolestí v srdcích oznamujeme, že dne 25. prosince 1949 dotlouklo srdce naší milované matky, babičky a prababičky Marie Dvořákové z Hlinska na Volyni. Zesnulá se narodila 1. VII. 1860 v Třebosicích okr. Pardubice. V roce 1867 odjela se svými rodiči do Ruska. Prožila tam mnoho radostí a starostí při stálých vzpomínkách na rodnou zem. Byla vždy uvědomělou vlastenkou a dobrou matkou. Devět jejích vnuků bojovalo v řadách čs. zahr. armády v SSSR proti německým okupantům. Po 80 letech těžké práce vrátila se do osvobozené vlasti, aby v české zemi složila své srdce a kosti. Touto cestou děkujeme panu O. Kačerovi, pěveckému sboru v čele s dirigentem p. Duhou a všem ostatním, kdož jste doprovdili naši milovanou na místní hřbitov v Dolní Dlouhé Loučce.

Všichni, kdož jste ji znali, vzpomeňte s námi. Naše milovaná babičko, spi sladce, země česká budiž Ti lehkou!

Truchlící rodina Polivkova.

S bolestí v srdcích oznamujeme všem přátelům a známým, že nás dne 27. října 1949 opustil náš drahý otec a dědeček Václav Kalík z Knerut na Volyni. — My, pozůstalí utěšujeme se nadějí na shledanou tam, kde nebude již rozloučení, tam se zase shledáme a budeme na věky vzdávat chválu tomu, který nám dal tu nadějí a víru ve věčný život a spasení skrze Ježíše Krista.

Pozůstalá rodina: manželka, děti a vnučata.

★

Hlubokým žalem sklíčení oznamujeme všem přátelům a známým, že odešel nenadále z našeho středu pan Josef Anton ze Straklova na Volyni ve věku 72 let.

Jeho plodný život byl naplněn prací a láskou k bližnímu. Zesnul klidně po krátkém utrpení dne 1. 12. 1949 a uložen byl k věčnému spánku do rodinného hrobu v Prosmykách. Budiž Ti země lehká, nikdy na Tebe drahý otče nezapomeneme!
Manželka, dcera a syn.



S hlubokou bolestí v srdcích vzpomínáme památky našeho drahého Jaroslava Hlaváčka, nar. 1915 v Dědové Hoře. V lednu 1944 vstoupil do Rudé armády a od března 1944 nezvěstný. — Nikdy nezapomeneme Tvé statečnosti a odhodlání jít do bývat ujařmeným národům svobodu. Budeš nám provždy příkladem. Vzpomínají: manželka, syn a puzní.